

Posudek oponenta bakalářské práce

Téma: Porovnání oslav vybraných svátků v Ruské federaci a v České republice
Autor: Blanka Urbaníková
Studijní program: B 1101 Matematika
Studijní obor: Matematika se zaměřením na vzdělávání
Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání
Vedoucí práce: Mgr. Petr Kotyza
Oponent: Mgr. Elena Vasilyeva, CSc.

Bakalářská práce je věnována srovnání oslav svátků v Rusku a v Česku. V anotaci se uvádí, že svátky budou rozděleny na profesní, rodinné a státní, nejsou zmíněny svátky církevní, ačkoli autorka v práci popisuje jak Vánoce, tak i Velikonoce. V Úvodu autorka uvádí, že bude věnovat pozornost vzniku a vývoji svátků, u mnoha svátků však autora nezmiňuje jejich pohanský původ. Na str. 9 autorka tvrdí, že Tři králové, Dušičky patří v České republice ke státním svátkům, přestože jsou to státní svátky na Slovensku, v daném případě se jedná o církevní nebo lidové svátky.

Autorka se v práci bohužel často věnuje pověrám a pouze jejich popisu, nezkoumá jejich kořeny, jak to slibovala v Úvodu, ani příčiny vzniku daných pověr, ačkoli takový výzkum by pomohl představit různé tradice a pověry, které vycházejí z pohanství a mají obecně slovanský původ. Touto tematikou se zabývá folkloristika, ale při psaní práce autorka bohužel nevyužila žádný více či méně seriózní vědecký zdroj, např. klasické práce V. Проппа «Русские аграрные праздники», «Поэтические воззрения славян на природу» А. N. Афанасьева, «О мифическом значении некоторых поверий и обрядов» А. А. Потёбни atd. V seznamu použité literatury jsou uvedeny takové zdroje jako internetová stránka „Milion dáreků“, na níž je možné si objednat dárky a přání a jejíž autorkou je Машуня (Mashunya), což je pseudonym blogerky, zdobnělá varianta jména Maria. Nebo Varecký Ladislav. Mezinárodní den žen už není, co býval. Z pracoviště se už dárky nenosí, dále Гагаулина Галина. Рождественские народные гуляния, игры, гадания. Женский сайт a podobně.

Na každé stránce bakalářské práce se objevují podivná tvrzení, např.: «Velikonoce vitali pohané různými oslavami a ritualy» (str. 12). Na str. 15 autorka uvádí, že tradice barvení vajec se objevila v 11. století. Odkud toto tvrzení pochází? Avšak v pravoslaví tato tradice začala od dob Marie Magdaleny a imperátora Tiberia, tedy v 1. století našeho letopočtu. Marie Magdalena přišla k Tiberiovi se zvěstí o vzkříšení Ježíše Krista a v imperátorových rukou se na důkaz toho bílé vejce změnilo na červené (А. Снеговская. Красное яйцо – символ Пасхи // Наука и жизнь. – 1999. – N 2). O tom svědčí i pravoslavné ikony Marie Magdaleny. V části věnované Velikonocům autorka uvádí, že symbolem Ježíše Krista je velikonoční zajíc, ačkoli v Bibli je Ježíš všude nazýván beránkem božím. S tímto symbolem je spojena i záchrana izraelského lidu před ranami egyptskými, kdy si židé pomazali dveře krví mladého beránka, aby je anděl Páně minul a nepobil jejich prvorozené. Všechny tyto symboly Ježíše Krista se nacházejí v Bibli, počínaje Starým zákonem.

Bohužel, když autorka popisuje Velikonoce, neodkazuje na biblické zdroje, ale využívá velmi pochybný internetový zdroj «Русские обычаи», na němž se v popisu oslav pravoslavných Velikonoc vyskytují chyby. Například: «на рассвете Мария Магдалина, Мария, Мать Иакова и Соломония пришли к гробу с ароматическими препаратами. Увидев, что камень отвален от гроба, Мария Магдалина подумала, что тело Иисуса кто-то взял, и поспешила к апостолам Петру и Павлу, чтобы рассказать об этом». V tomto tvrzení se vyskytuje jak stylistická chyba «ароматические вещества – ароматические вещества» (v tomto kontextu by bylo lépe

použít «благовония – vonné masti», «ароматические вещества» by se vztahovaly spíše k současnému kosmetickému salonu nebo sauně), tak i chyby faktografické. Соломония – v Bibli je Саломия - Salome (Marek 13:1-16). Apoštol Pavel v době vzkříšení Ježíše Krista ještě neexistoval, Šavlovo obrácení na víru je popsáno v Bibli ve Skutcích apoštolů, on přijímá při obrácení na víru jméno Pavel, což se i nadále praktikuje v pravoslavné tradici: při přijetí církevní hodnosti nebo mnišského svěcení člověk dostává jiné jméno, svědčící o novém životě zasvěceném Bohu.

Na str. 16 autorka uvádí, že původ pletení velikonoční pomlázky není jasný. Ale s tím je možné i nesouhlasit. Květná neděle (Вербное воскресенье), tedy Hospodinův příjezd do Jeruzaléma, je spojena s vítáním Ježíše Krista palmovými ratolestmi jako nového krále izraelského. V Rusku byly palmové ratolesti nahrazeny vrbovím, jako symbolem probouzejícího se života, v Litvě na Velikonoce také existuje tradice pletení vrboví. Samozřejmě se tato tradice vztahuje k biblickým událostem, ovšem v balticko-slovanském areálu se možná spojila s pohanskými obyčeji.

Při popisu prvomájových tradic autorka volně přechází od tradic spojených s totalitním režimem k lidovým zvykům (jako např. stavění máje, stromu zdobeného stuhami), které mají kořeny v pohanství, na pohanské kořeny nikde nepoukazuje, nesnaží se nalézt blízký vztah mezi českými a ruskými tradicemi v obecně slovanském dědictví.

V pasáži o ruských rodinných svátcích (str. 26) autorka z nějakého důvodu uvádí, že k nim patří Mezinárodní den rodiny, který se slaví 15. května, ačkoli tento svátek, spojený s muromskými svatými Petrem a Fevronií se slaví 8. července a nazývá se Den rodiny, lásky a věrnosti. Mezi rodinnými svátky autorka uvádí Den matek, ačkoli to je americká tradice, v Rusku matky oslavují 8. března, na Mezinárodní den žen.

V části věnované oslavám Nového roku v Rusku a tradičním hrdinům tohoto svátku – Dědu Mrázovi a Sněhurce, autorka z nějakého důvodu nevěnuje pozornost novoroční jolce – představení pro děti, jehož se tyto postavy účastní.

Nejpodivnější autorčina tvrzení se vztahují k oslavám Velikonoc v Rusku. Zdrojem informací byla pochybná internetová stránka «Русские обычаи», kterou autorka v práci cituje velmi zvláštním způsobem. Autorka tvrdí (str. 30): «Lovci speciálně chodili do kostela s puškami, a jakmile začali poprvé zpívat „Kristus vstal z mrtvých“, stříleli do vzduchu v naprosté jistotě, že tímto výstřelem zabijí ďábla a zajistí si úspěšný lov po celý rok». Je velmi obtížné představit si podobné scény na Velikonoce v kostele nebo v blízkosti kostela, vezmeme-li v úvahu obrovské množství věřících, kteří přicházejí do kostela na velikonoční bohoslužbu a které by podobné úkony urazily. V tomto duchu je napsána celá podkapitola Velikonoční znamení.

K velikonočním tradicím autorka řadí волочебные песни, které jsou rozšířeny především v Bělorusku, místo волочебники píše «волочебкики». Celý pravoslavný velikonoční obřad je popsán velmi sporně. Autorka nepíše nic o sestoupení Svatého ohně jako začátku pravoslavných Velikonoc. Bylo by zajímavé, kdyby autorka místo pochybných zdrojů využila při popisu pravoslavných tradic minulosti dílo I. Šmeleva «Лето Господне» nebo, v pasáži věnované velikonočním tradicím, představila historii výroby kraslic Fabergé.

Často není jasné, v jakém kontextu autorka prezentuje tradice, spojené se svátky v Rusku, v synchronním nebo diachronním?

Práce neodpovídá žánru bakalářské práce, vědeckému stylu, obsahuje ohromné množství chyb.

Hodnocení práce .....

V Hradci Králové 13.5.2015.

Mgr. Elena Vasilyeva, CSc.